Opera looja Jon von Tetzchner: ajad on muutunud. Igaüks tahab personaliseeritud brauserit

9 aastat tagasi - 25.05.2017 Autor: Kaido Einama

Arvutimaailm tegi Latitude59 konverentsil intervjuu Opera veebibrauseri looja ning praegu Vivaldi brauserit arendava islandlase Jon von Tetzchneriga, kes usub, et veebi eksisteerimise ajal on muutunud inimeste vajadused nii oluliselt, et vaja on igaühele personaalset brauserit.

Allpool on intervjuu läbisegi Vivaldi testimisest tehtud märkmetega. Mõned intervjuu vastused täiendavad brauseritesti.

Vivaldi on miljoni kasutajaga nišibrauser, millest paljud pole kuulnudki. See on arendatud Chromiumi lähtekoodi põhjal ning tänu sellele töötavad seal ka kõik Chrome´i lisandprogrammid, sealhulgas ID-kaardi tarkvara. Miks küll on vaja meile veel üht brauserit? Aga sellepärast, et ükski senine ei arvesta iga kasutaja isiklike vajadustega, vastab Tetzchner.

Mida see täpsemalt tähendab?

Opera kunagi 1990ndate keskel loonud Tetzchner selgitab: teised jälgivad kasutajate harjumusi ja uurivad, milliseid funktsioone kasutatakse rohkem ja milliseid vähem. Tehakse statistikat. See on aga viga, sest statistika põhjal otsustatakse, millised vähem kasutatavad funktsioonid uutest tulevatest versioonidest välja visata ja millised enamkasutatavad funktsioonid sisse jätta. Brauser luuakse nö keskmise kasutaja järgi.

"Kuid pole olemas keskmist kasutajat," hüüatab alternatiivse brauseri looja, "lõpuks tehakse brauser, mis pole kellegi vajaduste järgi."

Siin tulebki mängu Vivaldi - veebilehitseja, mida igaüks saab sättida oma käe järgi ja kasutada just neid nišiomadusi, mida tahab. Vivaldil on selleks foorum, kuhu saab postitada oma soove mõne uue lisaomaduse kohta. Arendajad arvestavad sellega ja teevad valmis. Mis siis, et seda võidakse vähe kasutama hakata, igaüks valib oma ja lülitab sisse, kui meeldib.

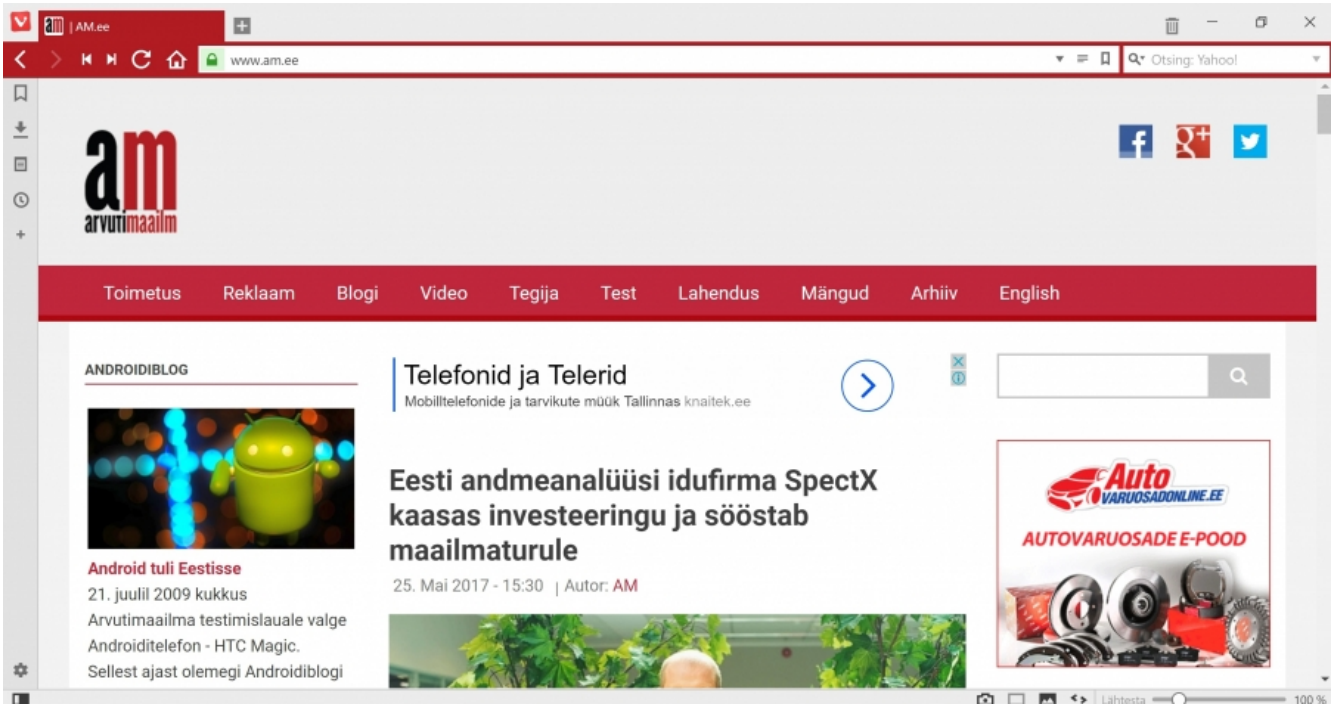
Mõned aastad tagasi lahkus Opera looja Operast. Miks?

Sest uus suund tahtis teha Operast ülilihtsa brauseri, kust kõik vähegi nö ebavajalik oleks minema visatud, isegi järjehoidjad, põhjendab ta. Enne Arvutimaailma intervjuud on Jon von Tetzchner Kultuurikatlas toimuval Latitude59 konverentsil pooleks tunniks laval koos Tarmo Virkiga ajakirjast Cofounder, kes usutleb Islandi tehnoloogiavisionääri, kes omakorda küsib saalist, mitu inimest kasutab oma arvutis veebibrauserina Vivaldit. Tõuseb kaks kätt. Ja need kaks kätt jäävad üles, kui küsitakse, kas nad arvavad, et kasutavad kõige paremat brauserit.

Miks see on kasutajate arvates kõige parem?

Alguses on juba natuke selgitatud, aga Vivaldi looja soovitab seda ise kasutama hakata, see on ainus võimalus vastust teada saada.

Vivaldis näeb Arvutimaailma koduleht välja selline:

Miljon aktiivset kasutajat võivad igaüks Jon von Tetzchnerile ise kirjutada, kui neile midagi ei meeldi või kui nad midagi juurde tahaks. Tetzchner lubab vastata, kõigile. Või peaaegu kõigile.

Kui Vivaldi möödunud aasta aprillis välja tuli, tabas seda Linuxi fenomen: ilmus ootamatult palju vabatahtlikke fänne, kes tahtsid toodet paremaks teha ja oma osa sellesse anda. Palju oli nende seas ka Opera fänne. Kuid see pole äri, brauser on tehtud nö sõpradele, lisab Tetzchner. Hoobilt tõlgiti uus veebilehitseja mitmekümnesse keelde.

Aga tahate ikka raha ka teha?

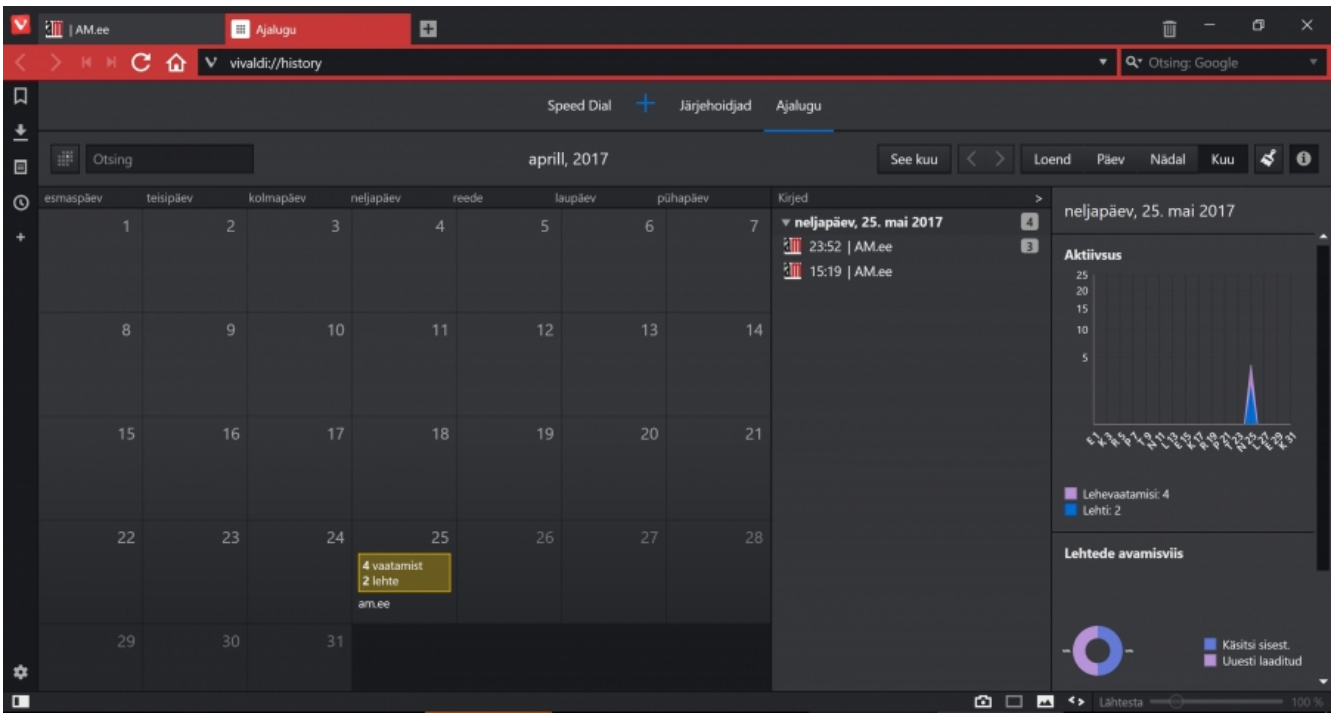
Jon von Tetzchner vastab: "Me tahame just nii palju raha teha, et arved maksta. Kui on kolm miljonit kasutajat, siis saame hakkama. Sellepärast ei otsigi ma siit Latitude59 konverentsilt ei investoreid ega plaani siin ka ise investeerida."

On mitusada vabatahtlikku, kes aitavad tõlkida brauserit ja abistavad muul moel arendamises. 50 keele seas on ka eesti keel. Kui brauser Eestist alla laadida, siis on eesti keel kohe kasutajaliidese keelena vaikimisi olemas.

Kui saalist küsitakse Vivaldi mälutarbimise ja protsessoriressursside kulutamise kohta, siis Tetzchner ei loo illusioone: see on nagu kõik teised, väga palju ei erine ei paremuse ega halvemuse poolest. Tuum on ju Chromiumilt. Kuid samas on optimeeritud kasutamist nii, et 100 brauseriakent võib korraga lahti hoida ja mitteaktiivsed lehed vajadusel hiberneeritakse, et need vähem resurssi võtaks. Seda saab parema hiireklõpsuga käsitsi teha kas ükshaaval või korraga.

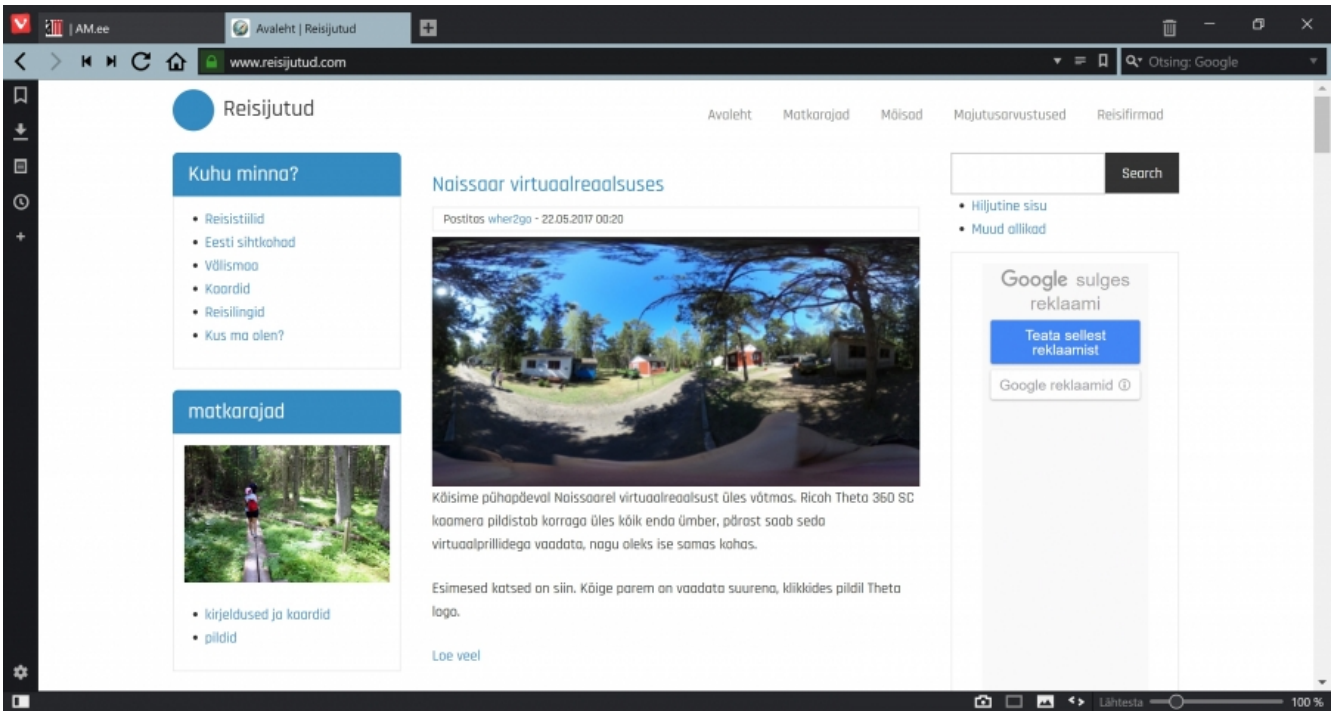
Arvutimaailma jaoks toob Tetzchner välja ka mõned omadused, mis võiks ärikasutajatele meeldida. "Näiteks võib igaüks teha omale vajalikud kiirvalikuklahvid mõne funktsiooni jaoks," pakub ta, "kiirklahv on alati kiirem kui hiirega klõpsamine."

Ka surfamise ajalugu on Vivaldis teistmoodi. Mitte nimekiri, kust kasutaja peab hakkama lappama, et kunagi ma läksin mingile lehele, aga rohkem ei tule meelde. Alternatiivbrauser pakub ajaloo välja kalendrina: siis ikka tulevad meelde mingid seosed, et sel päeval ma tegin midagi ja samal ajal ka otsisin miskit. Kalender näeb välja selline, päris efektne:

Võrreldes eelmise ekraanipildiga on see tumedam - miks?

Aga seegi on brauseri seadistustes võimalik määrata nii, et õhtusel ja öisel ajal on tume kujundus, päeval hele. Miks aga on päiseosa punane? Sellepärast, et (kunagise Internet Exploreri omadusena) Vivaldi kasutab päise värvides alloleva veebilehe nö dominant-tooni. Kui Arvutimaailmal on see punane, siis Reisijutud.com värvub näiteks siniseks:

Kõike seda saab muidugi sisse ja välja lülitada, valida oma värve, lisapaneelide paigutust ja nähtavust jne.

Tetzchner soovitab ajakirjanikele ja analüütikutele veel üht kasulikku lisavõimalust - teha märkmeid brausitava veebi kõrvale. See on enam kui *bookmark* ehk järjehoidja - saad kirjutada oma kommentaare, valida veebist välja teksti ja selle märkmesse lisada, teha veebi osast või kogu veebist ekraanipildi ja selle märkmele lisada jne. Pärast võib märkmeid kategoriseerida kataloogidesse ja otsida nii märksõnade kui ajalise järjestuse järgi. See omadus on näiteks Microsofti Edge brauseris samuti esindatud.

Ka järjehoidjad saab kataloogidesse panna ja avada kõik salvestatud järjehoidjad samast kataloogist korraga - seda teevad muud brauserid ka.

Kui avad hulga aknaid (*Tab´*e) näiteks mingi töö jaoks, kuid ei taha neid järjehoidjatesse salvestada, saab ka hetkel avatud sessioonid salvestada ja hiljem taasavada täpselt samast kohast, kus töö pooleli jäi.

Minevik ja tulevik

Kui küsida Tetzchnerilt, mis on selle viimase vähem kui veerandsajandi jooksul muutunud *World Wide Webis*, siis Tetzchner ohkab ja arvab, et privaatsus on kadunud ja isiklikke andmeid antakse liiga kergekäeliselt ära. Ei tohi olla olukorda, et isiklike andmete eest saan ma tasuta teenuseid. Peab olema valikuvõimalus. Tahan, ei anna isiklikke andmeid ära. Just selline isiklike andmete eest tasuta teenuse saamine on Opera brauseri looja arvates tekitanud sellised nähtused nagu *fake news* ja veebi kaudu propaganda levitamine.

"Privaatsuse ja isiklike andmete kasutamise kohta olid ju ranged seadused - mis nendest nüüd on saanud?" imestab Tetzchner. Internet ei tohiks olla tema arvates ka liialt tsentraliseeritud. Kui paljud veebikeskkonnad pakuvad võimalust sisse logida Facebooki ja Google´i teenustega, seega tehakse kõik panused ühele-kahele kaardile - aga mis siis saab, kui need kohad kunagi ära häkitakse?

Vivaldil on ka tasuta e-posti teenus. See ei jälgi kasutajaid ega paku sisule vastavaid reklaame - mida kasutaja kirjutab, seda ei jälgi ei inimesed ega analüütikamasinad. Kõik jääb vaid postkasti kasutaja enda teada. Samuti on plaanis brauseri mobiiliversioon, aga kuupäeva veel pole määratud, millal see peab ilmuma.

Mis saab brauseritest tulevikus?

Vivaldi looja arvab, et brauser on tulevikus paindlik info esitamise tööriist. Virtuaalmaailm, Asjade Internet ja meie uued harjumused muudavad seda, kuidas brauser infot esitama hakkab.

- Tegijad
- Tarkvara

Pilt

